

Biodiversiteit: ‘Het is makkelijker volgen als overheden leiden’

Gras-kruidenmengsels in de openbare ruimte bieden schuil- en eetplekken voor insecten en andere dieren

In februari heeft de minister van Landbouw, Carola Schouten, een brief aan de Tweede Kamer geschreven in reactie op de haar aangeboden intentieverklaring ‘Deltaplan Biodiversiteitsherstel’. Limagrain is in zijn nopjes. Job Steunenbergh van Limagrain: ‘Effectieve vergroening van de openbare ruimte, iets wat bij steeds meer gemeenten op de politieke agenda komt, krijgt daarmee hopelijk weer een boost.’

Auteur: Santi Raats

De minister van Landbouw, Carola Schouten, nam op 19 december 2018 de intentieverklaring ‘Deltaplan Biodiversiteit’ in ontvangst. De ontwerpers van de verklaring zijn organisaties uit de land- en tuinbouw, natuur- en milieuhoek, wetenschap, retail en agro-industrie, waaronder Wageningen Universiteit, LTO Nederland, Natuurmonumenten, Vogelbescherming Nederland, de Vlinderstichting en de Rabobank. Ze worden aangevoerd door Kennisinstituut Ecologie. Herstel van de biodiversiteit zou hard nodig zijn in natuurgebieden, landbouwgebieden en de openbare ruimte, die samen 90 procent van het landoppervlak in Nederland beslaan. Voor de openbare ruimte stelt het Deltaplan voor om bij uitbreidingen van infrastructuur en bebouwing tegelijkertijd de natuur in de stad te versterken. ‘De inrichting draagt nog onvoldoende bij aan de biodiversiteit’, schrijft Schouten.

Oud thema in nieuw jasje

Limagrain is met de merknaam Advanta altijd actief geweest in zowel landbouw en natuurgebieden als in de openbare ruimte. Job Steunenbergh van Limagrain: ‘We zijn ons in Nederland al een poosje bewust van de teruggang van biodiversiteit. Het is goed dat er weer even volop aandacht voor is.’ Zijn collega Jan Krijnen: ‘We hebben bermen en dijken decennialang gemaaid volgens geijkte beheermethoden; we weten exact wanneer we moeten maaien en wat het kost. Dat is goed voor het kostenbeheer, maar we zijn voorbijgegaan aan biodiversiteit en insectenbeheer. Het is de hoogste tijd dat we de teruggang van diverse aanplant en insectenaantallen afremmen. De laatste twee jaar zien we dat eigenlijk iedereen wel op zoek is naar een manier om verbetering aan te brengen.’

Landbouwsector

Steunenbergh: ‘In de landbouw is men al best

 Job Steunenberg
  Limagrain

goed bezig, bijvoorbeeld door de aanleg van biodiverse stroken langs akkerranden. Volgens het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU moeten boeren met meer dan 15 hectare bouwland sinds 2015 maar liefst 5 procent van hun areaal inrichten als ecologisch aandachtsgebied, oftewel vergroenen. Dit gebeurt onder andere in de vorm van boswallen, groenbems-termengsels en akkerranden. Een andere toepassing is het gruttomengsel. Dit graskruidenmengsel biedt weidevogels bescherming tegen predatoren zoals vossen en roofvogels. Het gruttomengsel trekt met zijn kruiden insecten aan waarop de kuikens kunnen foerageren. Ook wil men in de weilanden weer terug naar tijden van weleer, meer kruiden terugzien in het weiland. Kruiden hebben niet alleen een geneeskrachtige werking, weidevee heeft er ook een speciale voorkeur voor. We faciliteren deze ontwikkeling met mengsels zoals Akkerrand Bloemrijk 1 en 2, gruttomengsels voor weidevogelbeheer en met Graslandkruiden voor weidevee. Een mooi initiatief is dat het huismerk van AH, A-ware, een meerprijs op de geleverde melk betaalt aan boeren die niet alleen voldoen aan de voorwaarden zoals weidegang, maar ook kruidenrijk grasland inzaaien.

Krijnen: 'Het is een groot goed dat het produceren van veilig voedsel één van de speerpunten van het Europees landbouwbeleid is. Biodiversiteit speelt daarbij een prominente rol. De landbouw loopt dus wat voor op de openbare ruimte. Het wordt tijd dat ook overheden op die manier benaderd worden.'

Krijnen en Steunenberg zien wel dat veel gemeenten zich de afgelopen jaren bewuster

 Jan Krijnen
  Limagrain

zijn geworden van de noodzaak van biodiversiteit. 'Vanwege de recessie hebben gemeenten plantsoenen en perkjes, die geschoffeld en schoongehouden moeten worden, omgevormd tot grasveldjes. Op zich is gras beter dan verstenen; het zorgt voor afwatering en hittemanagement in de openbare ruimte. Nu het beter gaat met de economie, zien overheden zoals Rijkswaterstaat, provincies, waterschappen en gemeenten dat het beheer moet veranderen met biodiversiteit in het achterhoofd.'

Dijken en bermen

Schouten schrijft in haar brief dat de inrichting van bermen en dijken vaak te wensen overlaat als het om biodiversiteit gaat. Meestal

worden dijken ingezaaid met mengsels die een goede en diep wortelende zode vormen. Steunenberg: 'Er is de laatste jaren meer aandacht voor natuurontwikkeling op dijken, vooral als ze naast een waterstaatkundige functie ook een belangrijke natuurwaarde hebben. Dijkenmengsels zijn dan goed te combineren met kruidenmengsels, zoals Hooibeheer en Extensieve beweiding. Om tot een stabiele kruidenvegetatie te komen, moet het maaibeheer worden aangepast. Denk hierbij aan gefaseerd maaien, zowel binnendijks als buitendijks.' Een nieuwe maaimethode is sinusbeheer. Dit is in het landschap te zien aan de slingerende maaibanen op de dijken. Sinusbeheer is een vorm van gefaseerd maaien met als doel het stimuleren van kruiden en het insectenleven. Krijnen: 'Een Belgische natuurbeheerder heeft er zo'n zeven jaar over gedaan om deze nieuwe beheermethode te vervolmaken.'

Steunenberg: 'Bermbeheerder moeten er een beetje hun eigen weg in vinden. Voor bermen, vluchtheuvels en andere moeilijk bereikbare plaatsen in de openbare ruimte hebben we de meerjarige gras-kruidenvegetatie Staygreen 1, die laag blijft in verband met de verkeersveiligheid (maximaal 30 cm) en het hele jaar groen blijft. Met dit mengsel verrijk je de bermflora en stimuleer je de ontwikkeling van ecologische verbindingstroken voor planten en dieren. Staygreen 1 bestaat uit diverse klavers, kruiden en grassen die algemeen voorkomen in Nederland en goed bestand zijn tegen zout, droogte en extensief beheer.'

Bijen, vlinders, natuurlijke vijanden

We kennen allemaal de berichten over de gemangelde gemeenschappen van bijen en vlinders, de insecten die onze voedselgewassen bestuiven. Steunenbergh: 'Voor de openbare ruimte geldt dat er te monotoon wordt aan geplant en te vaak wordt gemaaid voor een opgeruimd beeld. Omdat bermen traditioneel vaak worden gemaaid, is de biodiversiteit op veel plaatsen verdwenen. Dat zorgt niet alleen voor een afname van bepaalde insecten, maar ook voor overlast van andere soorten, zoals de eikenprocessierups. Sluipwespen, roofwantsen, gaasvlieglarven en lieveheersbeestjes zijn de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups, net als kool- en pimpelmezen. Speciaal om deze natuurlijke vijanden te stimuleren, hebben we Staygreen 2 EPR samengesteld. Dit jaarrond groenblijvende mengsel van maximaal 60 cm hoog bestaat uit roodzwenk- en struisgras en verder voornamelijk uit scherm- en vlinderbloemige planten. Als het wordt ingezaaid onder en

rond eikenbomen, vormt Staygreen 2 een habitat voor de natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups.' Steunenbergh noemt alle soorten en kleuren op: 'Paarse aardaker, boerenwormkruid, wit duizendblad, wit fluitenkruid, witte karwij, witte kervel, paars knooppkruid, witte en gele margriet, gele pastinaak, rode en witte klaver, gele honingklaver, gele rolklaver, witte smalle weegbree, gele veldlathyrus, blauwpaarse vogelwikke en witte wilde peen.' 'Om de bijen- en vlinderpopulaties meer te stimuleren, hebben we een voedsaam bloemenmengsel gemaakt, Staygreen 3, natuurlijk ook jaarrond groen. Voor bijen is dit een gevarieerd voedselaanbod dankzij specifieke bloemengeuren en -kleuren en verschillen in nectarproductie. Hiermee zou je op een prachtige manier bijen- en vlinderlinten kunnen aanleggen. Het mengsel zorgt voor een kleurrijke aaneengesloten bloemstrook, waarvan bewoners en passanten kunnen genieten.'

Kruidenmengsels: rommelig of feest der natuur?

Kruidenmengsels geven een beeld waar niet iedereen dol op is. Sommigen vinden het rond-uit rommelig. Krijnen: 'Ik snap dat mensen die verder van de natuur af staan, denken dat er op plaatsen met gras-kruidenmengsels niet wordt gemaaid, dat ze slecht onderhouden worden omdat het gras een meter hoog staat of omdat alles afgestorven lijkt. Het echte verhaal is dat we dit beeld moeten accepteren, omdat de functie van deze stukken openbare ruimte zo ontzettend belangrijk is. Bij het uitleggen van deze functie is voor iedereen een taak weggelegd.'

Iedereen is op zoek naar een manier om verbetering aan te brengen'

Steunenbergh: 'Per straat zou je kunnen kijken waar de voorkeur naar uitgaat. Er zijn verschillende zaaioplossingen: hoog of laag, eenjarig of meerjarig, inheems of een combinatie van in- en uitheems. We hebben onlangs samengewerkt met bewoners bij een burgerparticipatieproject. Zij mochten kiezen wat er kwam te staan op een stukje gemeentegrond dat over was. Je ziet dan dat burgers uiteenlopende wensen hebben: van een mengsel met alleen korenbloemen en klapprozen tot uitgebalanceerde mengsels die meerdere jaren staan. Een biodiverse, leefbare stad is ook altijd een combinatie van gras, planten, bomen en kruiden.' Krijnen: 'Het is de vraag of we het herstel van biodiversiteit en insectenpopulaties op deze manier goed aanpakken. Misschien zijn we over tien jaar een aantal voortschrijdende inzichten rijker. Maar als we niets doen, is het einde zoek. Het zou helpen als overheden de weg wijzen. Dat maakt het voor iedereen makkelijker om te volgen.'

Be social

Scan of ga naar:

www.stad-en-groen.nl/arti-cle/29228/jan-krijnen-limagrain-over-biodiversiteit-het-is-makkelijker-volgen-als-overheden-leiden